

Kamerdelegatie bij najaarszitting Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa in Straatsburg

Van 30 september tot en met 4 oktober 2024 vond de vierde deelsessie plaats van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa (PACE) in Straatsburg. Vanuit Nederland namen deel [Tekke Panman](#) (BBB), [Gala Veldhoen](#) en [Saskia Kluit](#) (beiden GroenLinks-PvdA), [Rian Vogels](#) (delegatieleider, VVD), [Theo Bovens](#) (CDA) en [Carla Moonen](#) (D66), allen Eerste Kamerleden. Een van de hoogtepunten van deze zitting was de uitreiking van de twaalde Václav Havel Mensenrechtenprijs 2024, waarmee uitmuntende mensenrechtenverdedigers wereldwijd worden geëerd. Voormalig PACE-president Tiny Kox woonde de plechtigheid bij. Andere onderwerpen waren de behandeling van [Julian Assange](#), de 90e verjaardag van de Holodomor in Oekraïne en de gezamenlijke Europese aanpak van [migrantensmokkel](#). Twee actualiteitendebatten vonden plaats over de verslechterende situatie van de mensenrechten, de rechtsstaat en de democratie in [Azerbeidzjan](#) en over de situatie in het Midden-Oosten, in het bijzonder de situatie in Gaza. Voor het eerst besloot de Assemblée om de immuniteit van één van haar leden, [Marcin Romanowski](#) uit Polen, op te heffen naar aanleiding van een verzoek van de Poolse minister van Justitie. Vrij uniek was het terugsturen door de Assemblée van het [rapport](#) over bescherming van de mensenrechten van sekswerkers naar de commissie gelijkheid en non-discriminatie.

Kara-Murza dankt zijn vrijlating aan PACE

Uit drie kandidaten op de shortlist werd op 30 september als winnaar de mensenrechtenverdedigster en voormalig lid van de Nationale Assemblée van Venezuela, [María Corina Machado](#), bekend gemaakt. De onlangs vrijgelaten Vladimir Kara-Murza, uit de gevangenis in Rusland en tevens winnaar van de ze prijs in 2022, nam deel aan deze ceremonie. [Kara-Murza](#) sprak zijn diepe respect uit voor de finalisten van dit jaar en bracht hulde aan de eerdere winnaars die nog steeds in gevangenschap worden gehouden voor de enige 'misdaad' het uiten van meningen die afwijken van de mening van hun regeringen. "We moeten blijven vechten voor hun vrijlating en voor de vrijlating van iedereen die ten onrechte gevangen zit over de hele wereld," zei hij. Voorts zei hij: "Ik ben hier vandaag alleen vanwege jullie, vanwege de aanhoudende inspanningen van goede mensen in democratische landen, waaronder zoveel mensen in deze Assemblée, die sterker bleken te zijn dan welke dictatuur ooit kan hopen te zijn."

Prioriteiten van Raad van Europa secretaris-generaal

Op 1 oktober gaf de net aangetreden secretaris-generaal van de Raad van Europa, [Alain Berset](#), een toelichting op zijn werkzaamheden. Hij benadrukte de cruciale rol van de Raad van Europa, die zijn 75e verjaardag viert, bij het waarborgen van een toekomst van vrede, stabiliteit, welvaart, veiligheid en waardigheid voor de Europese burgers. Hij gaf aan zich te focussen op drie prioriteiten tijdens zijn mandaat: Oekraïne steunen, de democratie nieuw leven inblazen en de eenheid van de Europese familie in al haar diversiteit bevorderen. [Theo Bovens](#) uitte richting de secretaris-generaal zijn zorgen over de toenemende sfeer in Europa van "nation first", het bouwen van sterkere binnengrenzen. Hij vroeg de heer Berset, afkomstig uit een land waar vier culturele groepen met verschillende talen samenwerken en samenleven, een moderne pater familias te zijn voor deze familie van 46 Europese naties. "Door meer interne barrières op het continent af te breken, denk ik dat de democratie kan groeien, net zoals de grensoverschrijdende dialoog de rechtsstaat kan versterken," aldus Bovens.

Situatie in het Midden Oosten, in het bijzonder Gaza

[Saskia Kluit](#) opende op 1 oktober het actualiteitendebat over de '[Situatie in het Midden Oosten: escalatie van geweld en toenemende humanitaire crisis, met name in Gaza](#)' met de oproep aan Hamas tot de onmiddellijke terugkeer van alle gijzelaars en de onmiddellijke verlening van toegang

aan het Rode Kruis. Haar bijdrage focuste op de humanitaire ramp die in Gaza gaande is en waarbij het humanitair recht niet nageleefd wordt. “We moeten Israël en alle partijen in het Midden-Oosten dringend oproepen om de internationale grenzen, het humanitair recht en de regels die zijn opgesteld voor precies de situatie waar we het nu over hebben, volledig te respecteren. Humanitair personeel moet in alle situaties kunnen rekenen op veilige werkomstandigheden, en toegangspunten tot conflict- en de-escalatiezones, vooral in Gaza, moeten te allen tijde open zijn voor humanitaire en medische goederen,” zei Kluit. [Carla Moonen](#) onderstreepte namens de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE) dat de Europese liberalen geloven in een tweestatenoplossing. “We moeten een kader steunen waarin Israël en een toekomstige Palestijnse staat vreedzaam naast elkaar bestaan, met erkende grenzen en wederzijds respect. De noodzaak van een tweestatenoplossing is nog nooit zo duidelijk geweest. De Parlementaire Assemblee dient zijn verantwoordelijkheid te nemen, door met resoluties te pleiten voor een vreedzame oplossing van het conflict,” stelde Moonen.

Herdenking 90ste verjaardag van de Holodomor

Op 3 oktober stond de Assemblee stil bij de herdenking van de 90e verjaardag van de Holodomor in Oekraïne. Volgens [Rian Vogels](#), die namens de ALDE-fractie het woord voerde, geeft het rapport een belangrijk politiek signaal om de wreedheid van wat er in 1932 en 1933 gebeurde te erkennen en te herdenken: een door de mens veroorzaakte hongersnood door het regime van Stalin leidde tot de dood van miljoenen Oekraïners. Op dit moment erkennen ongeveer dertig landen de Holodomor als genocide. Vogels verwees naar de aangenomen motie door de Tweede Kamer die, na inwinning van advies van de commissie inzake volkenrechtelijke vraagstukken (CAVV), ook concludeert dat de hongersnood in Oekraïne in 1932 en 1933 - opzettelijk veroorzaakt door het Sovjetregime - naar hedendaagse maatstaven wordt erkend en veroordeeld als genocide. De [resolutie](#) hierover werd unaniem aangenomen.

Recht op voedsel

Op 3 oktober nam de Assemblee unaniem het [rapport](#) aan over recht op voedsel waarin wordt aangedrongen op toegankelijk, duurzaam en adequaat voedsel voor iedereen, inclusief het vastleggen op een ‘recht op voedsel’ in nationale grondwetten. [Saskia Kluit](#) die het woord voerde namens de SOC-fractie onderstreepte het belang van het recht op gezond voedsel. “Omdat ik nog maar één nier heb, kan ik niet gezond eten als ik mijn eten in een gewone supermarkt koop. En dat geldt voor veel mensen, want we hebben gemiddeld geen gezond voedsel meer in onze supermarkten. Veel mensen die weinig geld hebben, weten wel wat ze eten, maar dat wat ze kunnen betalen is niet voedzaam en hebben ze hierdoor een gebrek aan vitamines en mineralen.” Ze sloot af met de oproep dat we toe moeten van een charitatieve aanpak naar een op rechten gebaseerde aanpak van voedselvoorziening aan mensen in armoede waarbij normaal, gezond en veilig voedsel de norm wordt.

Overige

Op 3 oktober wees [Saskia Kluit](#) in het [debat](#) over de risico’s en kansen in het meta-universum op de niet altijd betrouwbare informatie en de gevaren van desinformatie in de onlinewereld. Gala Veldhoen is benoemd tot algemeen rapporteur namens de Assemblee inzake de afschaffing van de doodstraf. De delegatie bezocht op 2 oktober Jolien Schukking, Nederlandse rechter bij het Europese Hof van de Rechten van de Mens. Monaco vierde op 2 oktober zijn twintigste verjaardag als lid van de Raad van Europa in aanwezigheid van Z.D.H. Prins Albert II. Rian Vogels woonde de ceremonie bij. Tekke Panman nam deel aan de *Joint Committee Meeting* met de ambassadeurs bij de Raad van Europa, waarbij gesproken werd over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Tot slot sprak de

delegatie en marge van de vergadering met Tanja Gonggrijp, de permanent vertegenwoordiger van Nederland bij de Raad van Europa, en met Lucia Luijten, secretaris-generaal van de Centrale Commissie van de Rijnvaart (CCR), de oudste internationale organisatie ter wereld en opgericht door het Congres van Wenen in 1815.